

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE (FAL)

LEPHEPHE LA PELE (P1)

DIBATSELA 2013

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 80

Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 6.

KAROLO YA A: TEKATLHAOLOGANYO**POTŠIŠO YA 1**

- 1.1 1.1.1 Wa go fola, kwaito, sedumedi le wa setšo. (Tše THARO fela) (3)
- 1.1.2 Kolobe ya mašalamorago dimpša di a e bona. (2)
- 1.1.3 Pheteletšo. Go feteletšwa lebelo leo koša e sepelago ka lona ge e tsena sellathekeng se sengwe.
Mothofatšo. Go mothofatšwa koša ye e sa kgonego go kitima ka lebelo. (2)
- 1.1.4 Ga go na sethakga goba lešaedi. (2)
- 1.1.5 O thoba matswalo/ o lebatša mathata/ o a homotša
O tsošološa moya
O tloša bodutu/ o natefiša lefelo (Tše PEDI fela) (2)
- 1.1.6 Mererong ya setšhaba, mephatong le dithupantlong. (E TEE) (1)
- 1.1.7 Bafsa ba rata mmimo wa kwaito mola ba go tšea mahlo a tšhipa ba rata mmimo wo mongwe le wo mongwe. (2)
- 1.1.8 Ke kgopolo. Borammimo ba bangwe ba hlama dikoša boleta ntle le go swara bothata. (2)
- 1.1.9 Balekwa ba tla tšweletša dikarabo tša go fapana.
Mohlala: Ee, ka ge ba ekwa o se na molaetša go bona.
Aowa, ka ge motho yo mongwe le yo mongwe a na le tokelo ya kgetho. (2)
- 1.1.10 Ee, bana ba bangwe ba ka tšea lefapa la mmimo bjalo ka mošomo wa go iphediša. (2)
- 1.2 1.2.1 B, Setulo seo a dutšego go sona ke sa phakeng. (2)
- 1.2.2 Afrika-Borwa. E na le folaga ya naga ya Afrika-Borwa. (2)
- 1.2.3 Moaparo wa gagwe o laetša bohloki/motlhako, diaparo tša gagwe di pharilwe ka ditsiba/digaswa. (2)
- 1.2.4 Tlhokego ya mešomo/Go tlošitšwe fao a bego a gopola gore go tla ba mešomo gona kuranteng. (2)
- 1.2.5 Manyami. Ga a šome ebile ga a hwetše kwalakwatšo ya mošomo kuranteng. (2)

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 30

Go swaya tekatlhaologanyo

- Gobane šedi e go kwešišo, balekwa ba se otlwe ka lebaka la mopeleto le polelo tšeo di fošagetšego.
- Go dipotšišo tša go nyaka boikgopolelo, balekwa ba se fiwe moputso go karabo ya EE/ AOWA eupša ba fiwe meputso go lebaka fela.
- Balekwa ba se fiwe moputso go karabo ya NTLHA goba KGOPOLO, eupša ba fiwe go lebaka fela.
- Ge karabo e nyaka lentšu le tee, fela molekwa a ngwala lefoko ka moka, a fiwe moputso ge fela a ka **thalela lentšu leo**.
- Ge karabo e nyaka dintlha tše pedi gomme molekwa a fa tša go feta, go swaiwe tše pedi tša mathomo **fela**.
- Molekwa a se otlwe ge a ka šomiša mantšu a polelo e šele karabong ya gagwe. Molekwa o dumeletšwe go šomiša lentšu la polelo e šele go fa karabo ge fela lentšu leo le šomišitšwe setšweletšweng.
- Amogela mantšu a dimmotwana tša go fapana.
- Go potšišo ya go kgetha dikarabo, dumelela karabo ya go ngwalwa ka botlalo goba ya tlhaka ye e sepelelanago le karabo ya nnete.

KAROLO YA B: KAKARETŠO**POTŠIŠO YA 2**

Dikarabo di ka tšwelela ka peakanyo ya go fapana.

Ditsopolwa		Mantšu a tlhalošo
1. 'Go hlwekiša lefelo la gago ...'	a.	Lefelo la go ithutela le beakanywe gabotse/mogopolo o hloke dilabi.
2. 'Šomiša dinoutse, dipene tša mebala ya go fapana ...'	b.	Dinoutse le dipene tša mebalabala di šomišwe.
3. 'Eba le sebaka sa metsotswana sa go ikgopotša seo o šetšego o se badile.'	c.	Khutša sebakanyana gore o ikgopotše tšeo o di badilego.
4. ...'Hlama diakronimi go go thuša go gopola mareo ...'	d.	Šomiša medumo le dinoko gore o se lebale mareo le go latelana ga dintlha.
5. 'Arola mošomo wa gago ka dikarolwana ...'	e.	Mošomo o arolwe ka dikarolo.
6. 'Bala o lebeletše khutlo ya go swana le yeo o tla bego o e šomiša.'	f.	Itlwaetše go dula go swana le ka mokgwa wo o dulago ka wona ka phapošing ya ditlhahlobo.
7. '... o se lebale go itšhidolla'.	g.	Itšhidolle gore o be le matšato.

Kakaretšo e swaiwe ka tsela ye:

- Dintlha = 7
- Polelo = 3
- Palomoka: 10

Kabo ya meputso:

- Meputso ye 7 go dintlha tše 7 (moputso o 1 go ntlhakgolo ye nngwe le ye nngwe)

Meputso ya polelo

- Molekwa o fiwa moputso o 1 ge dintlha tše di nepagetšego di le magareng a 1–3.
- Molekwa o fiwa meputso ye 2 ge dintlha tše di nepagetšego di le magareng a 4–5.
- Molekwa o fiwa meputso ye 3 ge dintlha tše di nepagetšego di le magareng a 6–7.

HLOKOMELA:**Sebopego:**

Kakaretšo e swanetše go swaiwa le ge e ngwadilwe ka sebopego sa go fošagala.

Palo ya mantšu:

- Baswai ba swanetše go netefatša palo ya mantšu.
- Go se fokotšwe meputso ge balekwa ba se ba bontšha palo ya mantšu ao a šomišitšwego, goba palo ya mantšu e sa nepagala.
- Ge palo ya mantšu e feta tekanyo, bala go fihla go mantšu a mahlano ka godimo ga palo ye e dumeletšwego gomme o hlokomologe ao a šetšego.

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 10

KAROLO YA C: THUTAPOLELO LE TŠHOMIŠOPOLELO**POTŠIŠO YA 3**

- 3.1 Sešupanako. (1)
- 3.2 Se lota/boloka nako. (2)
- 3.3 Sebapatšwa se hwetšwa kae/ dinomoro tša mogala (tshedimošo mabapi le lefelo). (1)
- 3.4 E hwetšagala mahala/dirantanyana. (2)
- 3.5 Se šalele morago. (2)
- 3.6 Ge o ka se itlhaganele o tla hwetša di fedile. (2)
- [10]**

POTŠIŠO YA 4

- 4.1 A. Ditirelong tša tšhoganetšo. (1)
- 4.2 Hlogo. O swere hlogo ka seatla. (2)
- 4.3 Kgopolo ya gore ga a kgone go sepela, ba tlo mo rwala ka sona. (1)
- 4.4 Lefelo la borobalo/ka ngwakong/ka phapošing/ ka kantorong/ofising, go na le malao a borobalelo. Go na le tafola le lebone. (2)
- 4.5 Manyami/Letšhogo/Kwelobohloko. Monna yo o lwala kudu. (2)
- 4.6 Monna yo o apere sekgamankatsana/sehlwamolaleng ka dieta tša go tsoga. Monna yo o robetše godimo ga tafola. (2)
- [10]**

POTŠIŠO YA 5

- 5.1 5.1.1 Dintlhakgolo/batlakopanong. Leina + lehlaodi/lediri + leina (2)
- 5.1.2 Ditsela ke maope. (1)
- 5.1.3 Lehlathimokgwa. (1)
- 5.1.4 Phetše/Phedile. Balekwa ba tla ngwala mafoko a go fapana. Mohlala: Monna yo o phetše lebaka le letelele. (2)
- 5.1.5 Yeo e nelego/ Tše di re amago. Go hlaola leina. (2)
- 5.1.6 ... ba fihlelelega gabonolo. (2)

	5.1.7	Šetše. Balekwa ba tla ngwala mafoko a go fapana. Mohlala: Bana ba šetše gae.	(2)
	5.1.8	Hlogo = ba- Modu = -tho	(2)
5.2	5.2.1	Sekolong/ diphadišanong.	(1)
	5.2.2	Lelahlelwa	(1)
	5.2.3	Rena	(1)
	5.2.4	Lethabo	(1)
	5.2.5	Alala! <u>Ra tla</u> ra ipshina	(2) [20]

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 40
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 80